

promovează o politică de coexistență și întrecere pașnică, de prietenie cu popoarele tuturor țărilor din lume, inclusiv cu cele apusene. Dacă schimbul de legături culturale este totuși anevoios, nu cumva aceasta se datorează unor factori care socotesc, în condițiile politicii „pe marginea prăpastiei”, că schimbul prea accentuat de idei și de experiență între artiștii noștri și cei din apus ar putea avea rezultate nedorite pentru cei din urmă? Că înrîuririle s-ar putea opera și dinspre răsărit spre apus?

Căci, să nu ocolim realitățile: crede serios domnul Trilling că originalitatea, în materie culturală, să zicem, este un monopol al occidentului? Dl. Trilling a călătorit mult prin țările noastre și a avut prilejul să afle câte ceva despre arta răsăritului socialist. De pildă că realismul socialist a dat în dramaturgie pe Gorki, Maïakovski, Brecht și că operele lor au depășit granițele, una după alta; că orinduirea socialistă a creat climatul ideologic și artistic ce a permis desăvârșirea căutărilor creatoare ale lui Stanislavski, față de care dl. Trilling păstrează destule rezerve. Nu însă și artiștii autentici, de pe toate meridianele, care văd în contribuțiile teoretice și practice ale lui Stanislavski, desfășurate pe terenul realismului scenic, uriași pași înainte. În prefața la ediția franceză a *Muncii actorului cu sine însuși*, Jean Vilar — pe care dl. Trilling îl apreciază deosebit, și pe bună dreptate — subliniază: „Ar fi inutil să se arate în această prefață — întreaga măreție a influenței sale. Ea dăinuiește de peste 70 de ani. Și nu are sfârșit. Mii de spectatori care se duc seara la teatru, la New York ca și la Moscova, la Roma ca și la Paris, la Berlin ca și la Londra, nu știu că ceea ce îi entuziasmează pe scenă, începând cu jocul actorului și sfârșind cu ansamblul, pornește într-o mare măsură de la teoria lui Stanislavski”. Am putea cita și alte ilustre mărturii, printre care acelea ale compatriotului d-lui Trilling, marele actor Redgrave, dacă nu am fi convinși că criticul atât de rezervat le cunoaște. Treceam cu vederea, cu toată modestia, că italienii au recunoscut singuri că au de învățat de la noi, cînd joacă Goldoni, și că Teatrul Naționalilor a înscris printre marile sale reușite, turneul ansamblului Teatrului Național românesc. Dar îl întrebăm iarăși pe dl. Trilling: Crede dl. Trilling că într-adevăr teatrul nostru suferă de lipsă de originalitate? Și că această lipsă se datorește neapărat „izolării” noastre de arta apusului? Crede domnia-sa că din cauza valorilor antirealiste pe care le-am repudiat dintre valorile artistice ale

apusului, nu există între arta noastră teatrală și arta occidentului nici o punte de unire? Nu cumva dl. Trilling socotește original ceea ce noi numim antiartistic? Tare ne temem că da.

„Le Théâtre dans le Monde” a solicitat d-lui Ossia Trilling o analiză „tehnică”. Înțelegem, prin aceasta, o analiză de specialitate, dispusă să țină seamă de criteriile impuse de modalitatea artistică a teatrului. Și așteptam din partea unei asemenea analize, judecăți de valoare asupra reprezentațiilor teatrale, emise din punctul de vedere și în funcție de conținutul de viață care le-a generat și al mesajului care le justifică. La domnul Trilling, analiza „tehnică” rămîne, de cele mai multe ori, la înțelesul literal al termenului.

Așa fiind, ruptă de resorturile adînc umane care stăpînesc la noi orice creație artistică, ba adesea chiar vădit ostilă acestor resorturi, analiza „tehnică” a d-lui Trilling operează cu o singură măsurătoare: cu măsurătoarea formelor goale, a tehnicității pure, liberă de idei, refuzată de sensuri constructive, în d-voastră declarat cu vreo misiune socială, educativă. Firește, din punctul de vedere al unei atari măsurători, nu putem fi, nu vom fi, dar nici nu vom să fim originali. Ne pare numai rău, la încheierea comentariilor pe care din stimă pentru dl. Trilling le-am făcut studiului său din „Le Théâtre dans le Monde”, că sîntem nevoiți să întărim primul nostru gînd despre domnia-sa, după citirea studiului. Dl. Trilling a călătorit mult prin țările noastre; a văzut mult teatru în țările noastre. Dar dl. Trilling nu ne cunoaște. Ori, dacă ne cunoaște, nu ne înțelege. Sau — dacă ne înțelege — nu-i place ce-a înțeles cunoscîndu-ne. De aci și studiul domniei-sale, într-o revistă editată de foruri internaționale, cu scopuri nobile; studiu care, în esența sa, dezinformează cititorii. Ceea ce e cel puțin surprinzător pentru un „tehnician”, dacă nu dezamăgitor pentru un prieten...

Emil Mandric

DEFAIMĂTORII DE PROFESIE DE LA „LUZERNER NEUESTE NACHRICHTEN”

Despre reporterul special Caracudi de la ziarul „Revoltă Națională”, n-ar fi auzit nimeni dacă marele Caragiale nu l-ar fi făcut nemuritor, zugrăvind arta sa de a

publica știri senzaționale culese... din Cișmi-
giu, în clipe de reverie.

Poate că nici despre gazetuța elvețiană „Luzerner Neueste Nachrichten” n-am fi aflat niciodată, dacă ea nu s-ar fi încumetat să publice în numărul din 27 octombrie a.c. noutăți culturale din România. Dar să vedeți ce fel de noutăți.

Pasămite, în România s-ar fi luat recent niște severe măsuri împotriva programelor unor cabarete, fapt care ar fi avut consecințe de-a dreptul tragice. Cităm din „Luzerner Neueste Nachrichten”: „În timp ce scenele românești se pling de numărul scăzut al spectatorilor, cabaretele erau totdeauna aglomerate și biletele erau vindute cu săptămîni înainte. Biletele pentru „Lido” sau „Victoria” puteau fi obținute numai la negru. Această situație s-a terminat”.

Reținem deci în primul rînd din inspirata notiță că „scenele românești se pling de numărul scăzut al spectatorilor”. Dacă autorul notiței ar trăi în lumea de basm a lui Pinocchio, nici nu ar fi avut răgazul să înșurubeze capacul stiloului și profilul i s-ar fi modelat după Cyrano în ceea ce privește apendicele nazal. Pentru că autorul notiței minte fără pic de jenă.

Publicații de ceva mai mare răspîndire și renume decît minuscula „Luzerner Neueste Nachrichten”, de pildă londonezul ziar „Times” scria anul trecut — la 31 iulie — în coloanele sale: „În fiecare seară sute de spectatori dezamăgiți se învîrtesc în jurul caselor de bilete și întrebarea „N-aveți un bilet în plus?”, care e de altfel și titlul unui spectacol, poate fi auzită de-a lungul Bucureștiului, înainte de ridicarea cortinei, la intrarea teatrelor”.

Am putea cita zeci de declarații în același sens, ca cele ale lui Claude Planson, director artistic al Teatrului Națiunilor, Mihail Kounelakis, dramaturg grec, Arnaldo Frateîli, publicist italian, Kamaladevi Chattopadhyay, președinta secției indiene de teatru din cadrul U.N.E.S.C.O., ș.a.m.d., dar considerăm că marea pasiune pentru teatru a publicului nou românesc — circa 8 milioane spectatori în 1957 față de 1 milion și

cinci sute de mii în 1938 — este atît de evidentă încît e de prisos să adăugăm un singur cuvînt. După cum, înaltul nivel atins de teatrul românesc, de la cel dramatic pînă la cel de păpuși, a făcut atîta vîlvă peste hotare, îndeosebi cu prilejul festivalurilor internaționale și al unor turnee, încît este exclus ca să nu se fi auzit de așa ceva pînă și la Lucerna.

Cît privește marelă succes al programelor cabaretelor „Lido” și „Victoria”, ne cam lipsesc argumentele pentru polemică, în această chestiune, din simplul motiv că cele două cabarete există, cu programe cu tot, doar în imaginația înfierbîntată, în ciuda climei temperate de pe malul lacului celor Patru Cantoane, a celor de la „Luzerner Neueste Nachrichten”! Din fericire pentru legendarul Wilhelm Tell, în epoca respectivă nu ar fi putut să apară ziarul din Lucerna. Dacă ar fi apărut și ar fi fost la fel de documentat ca astăzi, cititorii săi ar fi aflat peșemne că mărul a fost ridiche, iar arcul cu săgeți bătător de covoare. Aceste inadvertențe față de realitate ar fi fost infime față de cele create de ziar astăzi. Pentru că „Lido” și „Victoria” sînt, după cum bine se știe, niște simple restaurante din București. „Lido” e bine cunoscut de toți oaspeții străini care ne vizitează țara, pentru că funcționează în cadrul unui hotel internațional. La aceste restaurante cîntă orchestre, iar consumatorii, care nu au nevoie de nici un fel de bilet de intrare, pot dansa. Prin urmare toate amănuntele, inclusiv programele, biletele la negru vindute cu săptămîni înainte, se pot obține numai la ziarul din Lucerna. Acel ziar, amator de senzațional, adăugă în notița sa detalii despre grozăviile ce se petreceau la cabaretul „Victoria”: reprezentații secrete, reprezentații unde nu aveau acces decît invitați bine triați!

Ce comentariu am mai putea face în legătură cu acest transport suplimentar de inepții remorcat de locomotiva „Luzerner Neueste Nachrichten”?

Sașa Georgescu